

3. Куліш І. М. Управління відходами в системі соціально орієнтованої економіки. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України* : зб. наук. пр. 2025. Вип. 3(171). С. 26–35. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2025-3-4>

УДК 316.75:502.131.1:677.01

**МОДА ЯК ІНСТРУМЕНТ ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ
СВІДОМОСТІ СУЧАСНОЇ ЛЮДИНИ
FASHION AS A TOOL FOR SHAPING THE ENVIRONMENTAL
AWARENESS OF MODERN PEOPLE**

Куліш Інна Михайлівна

кандидат наук з державного управління, старший науковий співробітник, старший науковий співробітник відділу регіональної екологічної політики та природокористування ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М.І.Долішнього НАН України», м. Львів, Україна

Kulish Inna

D. in Public Administration, Senior Research Fellow, Senior Research Fellow at the

Department of Regional Environmental Policy and Nature Management at the Dolishnyi Institute for Regional Studies of the National Academy of Sciences of Ukraine, Lviv, Ukraine

e-mail: i_m_kulish@ukr.net

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-8059-6291>

У XXI столітті модна індустрія перетворилася на один із найбільших секторів світової економіки, але водночас і на чинник посилення екологічного навантаження. За даними Програми ООН з довкілля, модна індустрія є відповідальною приблизно за 10 % глобальних викидів парникових газів і 20 % обсягу стічних вод, а виробництво текстилю посідає друге місце у світі за споживанням водних ресурсів після сільського господарства [4]. У таких умовах питання екологічної відповідальності в моді набуває не лише культурного чи етичного, а й економічного виміру. Сьогодні дедалі більше дослідників і споживачів розглядають моду як потенційний інструмент формування екологічної свідомості сучасної людини.

Концепція сталого розвитку в моді охоплює три ключові виміри:

екологічний, соціальний і економічний. Як зазначає Кейт Флетчер, одна з ідеологинь руху повільної моди та дослідниця сталого дизайну, головною метою сталого розвитку в модній індустрії є створення одягу, який враховує потреби сучасних поколінь, не ставлячи під загрозу можливості майбутніх [2]. Відповідно, екологічна мода передбачає не лише вибір натуральних і безпечних матеріалів, а й етичну організацію виробництва: повторне використання ресурсів і впровадження прозорих ланцюгів постачання, а також соціальну відповідальність, що передбачає гідну оплату праці та забезпечення належних умов для працівників. Крім того, значна увага приділяється так званому “скороченню надлишків”, що передбачає раціональну організацію виробництва, це дає змогу уникати випуску товарів із низькою ймовірністю реалізації, мінімізуючи тим самим відходи та перевитрати ресурсів.

Мода – це не лише символ культурних трендів, а й вагомий сектор світової економіки. Концепція системних рішень циркулярної економіки спрямована на подолання глобальних викликів – зміну клімату, втрату біорізноманіття, накопичення відходів та забруднення довкілля. Саме на цих трьох принципах базується нова модель дизайну, що передбачає усунення відходів і забруднення, циркуляцію продуктів та матеріалів (із збереженням їхньої максимальної цінності) та відновлення природних ресурсів. Настав час переходу до текстильної системи, здатної забезпечити кращі економічні, соціальні та екологічні результати. Усунення негативного впливу нав’язаних тенденцій може відкрити економічний потенціал, оцінюваний у понад 500 млрд дол. США щороку. Перехід до циркулярної моделі у текстильній промисловості дозволить не лише скоротити обсяг відходів майже на 30 %, але й створити нові можливості для розвитку малого та середнього бізнесу [1].

Індустрія моди нещодавно почала звертати увагу на концепцію сталого розвитку, яка дозволяє задовольнити поточні потреби суспільства, не ставлячи під загрозу здатність майбутніх поколінь задовольняти свої потреби

і передбачає гармонійний баланс між трьома основними складовими: економічним зростанням, соціальною справедливістю та охороною навколишнього середовища. Однак значна частина споживачів неохоче сприймає такі продукти, оскільки вони суперечать усталеним тенденціям «швидкої моди». І виникає парадокс: масовий ринок швидкої моди, пропонуючи низькі ціни, стимулює надмірне споживання та створює екологічні й соціальні проблеми – від експлуатації праці до забруднення водних екосистем.

Л. Макніл пропонує умовну класифікацію споживачів моди, виокремлюючи три основні групи [3, р. 212]:

- егоїстичні – орієнтовані на задоволення власних гедоністичних потреб;
- соціальні – зосереджені на формуванні та підтриманні позитивного соціального іміджу;
- самовіддані – прагнуть мінімізувати свій екологічний вплив на навколишнє середовище.

Кожна з цих груп демонструє різне ставлення до феномену швидкої моди, що, у свою чергу, зумовлює суттєві відмінності у маркетингових стратегіях, спрямованих на просування екологічно відповідально вироблених модних товарів. Таким чином, споживач, обираючи між дешевим продуктом і етичним виробом, фактично “голосує гаманцем” за певну модель економічного розвитку. На жаль, еко-етичний одяг часто дорожчий, оскільки в його ціні враховані реальні витрати на виробництво, екологічна сертифікація та соціальна складова.

Список використаних джерел:

1. Ellen MacArthur Foundation. A new textiles economy: Redesigning fashion's future [Електронний ресурс]. – London : Ellen MacArthur Foundation, 2017. – 150 p. – Режим доступу: <https://www.ellenmacarthurfoundation.org/a-new-textiles-economy> (дата звернення: 06.11.2025)
2. Fletcher, K. Sustainable fashion and textiles: Design journeys. – London :

Earthscan, 2012. – 237 p. – DOI: 10.4324/9781849772778

3. McNeill, L., Moore, R. Sustainable fashion consumption and the fast fashion conundrum: Fashionable consumers and attitudes to sustainability // International Journal of Consumer Studies. – 2015. – Vol. 39, No. 3. – P. 212–222. – DOI: <https://doi.org/10.1111/ijcs.12169>

4. United Nations Environment Programme. Sustainable fashion: What's next? [Електронний ресурс]. – Nairobi : UNEP, 2023. – Режим доступу: <https://www.unep.org/news-and-stories/story/sustainable-fashion-whats-next> (дата звернення: 06.11.2025)

УДК 336.14:352:502.131.1

**ФІНАНСОВА СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У
КОНТЕКСТІ ЇХ СТАЛОГО РОЗВИТКУ
FINANCIAL CAPACITY OF TERRITORIAL COMMUNITIES IN
THE CONTEXT OF THEIR SUSTAINABLE DEVELOPMENT**

Kupchyshyna Olga,

Candidate of Economic Sciences,

Associate Professor of the Department of Finance and Credit,

Petro Mohyla Black Sea National University

Купчишина Ольга

кандидат економічних наук

доцент кафедри фінансів і кредиту,

Чорноморський національний університет імені Петра Могили

Koshmila Vitalii

Instructor at the "Technological and Economic Vocational College of Mykolaiv National Agrarian University"

Кошміла Віталій

викладач ВСП «Технологічно-економічний фаховий коледж Миколаївського національного аграрного університету»

Фінансова спроможність територіальних громад є ключовим чинником їхнього сталого розвитку, формування ефективної системи управління, утримання інфраструктури та забезпечення якості публічних послуг. Аналіз бюджетних показників громад Миколаївської області демонструє суттєву нерівномірність у рівнях доходності, структурі видатків, залежності від трансфертів та здатності до інвестицій у розвиток. Вивчення цих